

ALL ANTIPSYCHOTICS ARE EQUAL, BUT....

Based on a study of 227 subjects, Jones et al. conclude that „there is no disadvantage ...in commencing treatment with FGAs rather than atypical SDAs in people with schizophrena...“ (Jones et al., 2006) (p. 1086). Jones et al chose to compare two groups (all FGAs v.all SGAs). Although they noted within-group heterogeneity, they consider the comparison between groups clinically useful. However, this perspective that in fact ignores the heterogeneity is limiting, and, in combination with the results of the study, might encourage clinicians to believe that the effectiveness of all antipsychotics is equal.

More recent data provide evidence of great variability of effectiveness across the spectrum of FGAs and SGAs (Tiihonen et al., 2006). This was an observational prospective cohort study of 2230 adults hospitalized for schizophrenia in Finland. The main outcome measures were rates of discontinuation of treatment, and rehospitalization. The study found that the effectiveness within the FGA group varied as a function of route of administration Perphenazine decanoate (the only depot drug analyzed) was considerably more effective than the oral form of the same drug; in fact, it appeared to be superior to any other drug in the study, including clozapine. Furthermore, clozapine

and olanzapine showed better effectiveness than haloperidol. Other drugs in the study (FGAs and SGAs) showed inconsistent differences from haloperidol (Tiihonen et al., 2006).

At the same time, in spite of methodological differences, the Jones and Tiihonen study are consistent with each other. Had Tiihonen et al. elected to create and compare two groups analogous to the Jones study (FGAs v. SGAs), the results might have been the same: no group difference (see Tiihonen tables showing the treatments ordered by the relative risks of rehospitalization and discontinuation).

What, then, is the useful clinical perspective based on all these data? I think that the success of perphenazine decanoate in the Tiihonen study brings up again the great importance of compliance for effectiveness. Furthermore, the choice of drug for individual patients should probably be driven by the individual properties of the drug and of the patient, rather than by the drug's classification.

Do the SGAs exhibit greater effectiveness than the FGAs? At this stage of the game, we may seek refuge with Orwell: All antipsychotics are equal, but some antipsychotics are more equal than others.

Jan Volavka

REFERENCE LIST

Jones PB, Barnes TR, Davies L, Dunn G, Lloyd H, Hayhurst KP et al. (2006). Randomized Controlled Trial of the Effect on Quality of Life of Second- vs First-Generation Antipsychotic Drugs in Schizophrenia: Cost Utility of the Latest Antipsychotic Drugs in Schizophrenia Study (CUTLASS 1). Archives of General Psychiatry, 63, 1079-1087.

Tiihonen J, Walhbeck K, Lonnqvist J, Klaukka T, Ioannidis JP, Volavka J et al. (2006). Effectiveness of antipsychotic treatments in a nationwide cohort of patients in community care after first hospitalisation due to schizophrenia and schizoaffective disorder: observational follow-up study. BMJ, 333, 224-227.

ZA PŘÍTELEM HUGO ŠIROKÝM

Blížíme se výročí ztráty výrazné osobnosti čs. psychologie, která odešla po tragické události neopatrného řidiče pod vlekem nákladního auta. Tak toužil po jždě jako po vědě. Nedožitě čtyřicátiny nám vzaly mimořádně nadaného člověka v plném rozkvětu sil, kterými se tak mlád zapsal do historie – přínosem odborným i lidským.

Pocházel z obchodnické rodiny – hanácký rodák z Přerova, určený spíše pro obchodování, ale osud ho předal vědě, které obětoval vše. Otec říká: „...do školy chodil velmi rád... prázdniny byly pro něho dlouhé...“ Byl skromný, sebekritický, otevřený – od mládí místo hraček miloval knihy a vědecké časopisy. Vysokoškolská studia dokončil v r. 1957 v Brně, které se mu stalo zároveň místem působení jako vysokoškolského učitele, ale i místem působení jeho přátel. Jeho působení však sahalo až do Bratislavy a Olomouce; měl kontakty i se zahraničím.

Po promoci strávil 7 let v psychiatrické léčebně Opava – bylo to období jeho intenzivního i extenzivního nespoutaného mládí. Sám Moreno jej nazval svým apoštolem... studoval a zkoušel roschachovskou diagnostiku. Propagoval skupinovou psychoterapii. Vedl dramatický kroužek mladých, psal, režisoval i hrál. Psal eseje, osvětové stati, divadelní kritiky pro tisk a ostravský rozhlas... Začátkem 60. let začal učit na JAMU, napsal svá první skripta.

V roce 1963 odchází do psychiatrické léčebny ve Šternberku, kde měl exkluzivní podmínky od ředitelů Dr. Widermannové a Dr. Skuly. Vytvořil zde psychodramatickou skupinu, která byla zveřejněna filmem bratislavské Koliby. Vybudoval rovněž skupinu výcvikovou a výukovou pro brněnskou univerzitu. Založil také psychoanalytický ateliér, kterým novátorský rozvíjí arteterapii. Připravil knihu o psychoanalýze, která vyšla až v r. 2000. Od Freuda se dostává k Jungovi, jehož uctívá vydáním skript.

Nikdy se Široký nestal ortodoxním vykladačem či přívržencem některé moderní psychologické školy, ani nepropadl skepsi. Krása jeho myšlenek je vyjádřena v knize „Meze a obzory psychoanalýzy“, kde říká: „Lidské myšlení se pohybuje vpřed díky hnací síle protikladů... plodné napětí názorového boje rodí nové myšlenky...“ (Triton, Praha 2001).

V roce 1970 byl vyhozen z fakulty se zákazem publikační činnosti. V té době rozvinul v léčebně tzv. „Etnickou symbolterapii“, která byla

novinkou při pořádání různých slavností... ocenění organizátoři však jeho jméno vyslovit nemohli. Špatně snášel roli outsidera. Neuměl žít v ústraní a psát do šuplíku. Přestalo se mu dařit a měl i zdravotní potíže.

Byl v té době zlomeným a deprivovaným člověkem. Zahynul při dopravní nehodě 19. 7. 1972.

Jaký byl Hugo Široký?

Neproniknutelný, oddělený tenkou skleněnou stěnou. Nad čím se zamýšlel, pojal jinak než ostatní, tím vyvolával pocit překvapení, nutil k zamýšlení. Uměl se však i krásně smát. Dovedl se vřele zadívat a pevně stisknout ruku. Brilantně se vyjadřoval. Z německé literatury četl hravě česky. Nerad se podřizoval. Nesnášel ranní vstávání a vymezenou pracovní dobu. Nesnášel kolektivní oslavy ani státní svátky. Měl rád německé filozofy, důslednost, systematickost i pořádek. Položerterem říkal, že ani demokracie není ideálním společenským řádem a propagoval osvícenou monarchii. Kdykoliv se do něčeho pustil, mohl zakrátko o tom přednášet na vysoké škole (včetně prací na chalupě). Knihy si zásadně kupoval, nikdy nikomu svou nepůjčil, raději mu ji koupil. V posteli nikdy nečetl, knihy glosoval a barevně podtrhával a psal si datum, kdy knihu dočetl. Antikvární knihy mu upravoval a vázal knihař!

Hugo netančil, nelyžoval, nesportoval. Měl však mimořádný smysl pro rytmus! Takřka spatra zvládl rytmus pro bicí. Miloval jazz a rozuměl mu, nenáviděl opery, ale rád poslouchal vážnou hudbu. Neměl blízkých přátel, býval nedůvěřivý a podezřívavý. K němu však lidé nebyvali lhos- tejní. Buď jej obdivovali, třeba i nekriticky, nebo odmítali.

Spolupracovníci si vážili jeho vztahu a rádi se jeho vedení podřizovali a často i obdivovali. Řada jeho žáků se netají tím, že vnašeli kus Hugova dědictví do své práce. Jejich vzpomínky nás podnítily k těmto řádkům. Nepochybně k nim patří i vzpomínky jeho rodiny, vzorné ženy i spolupracovnice Haničky. Dovolte mi proto i tyto řádky.

Prof. MUDr. Miroslav Zapletálek, DrSc.